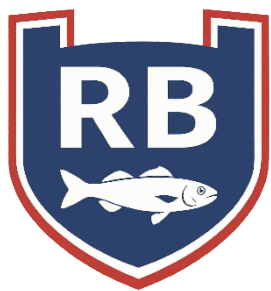

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

gemeenteraad | **Urk**
KADERNOTA 2027

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

Voorzitter,

We kijken terug op een periode waarin de inwoners van Urk zich hebben uitgesproken.

Wij hopen het vertrouwen van onze kiezers waar te maken en door te groeien tot een vaste waarde in de gemeenteraad van Urk.

Tegelijk geven de uitslag en de opkomst een duidelijk signaal af. Dat besluiten herkenbaar zijn voor onze burgers. En dat de afstand tussen bestuur en samenleving niet groter wordt.

Voor Rechtvaardig & Betrokken Urk is de verkiezingsuitslag daarom geen eindpunt, maar een begin. Een opdracht om het geluid van onze inwoners hier in de raad te laten horen: nuchter, betrokken en met beide benen op de grond.

Wij denken mee waar plannen goed zijn voor onze inwoners, maar wij blijven scherp op betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en de vraag of keuzes recht doen aan de mensen voor wie wij dit werk doen.

Voorzitter,

Voordat ik verder ga, wil ik een compliment uitspreken.

Aan de griffie, de bodes en de huishoudelijke dienst. De griffie die ons als raadsleden op alle denkbare punten met raad en daad bijstaat.

Complimenten aan onze bodes en aan de huishoudelijke dienst en interieurverzorgsters. Met name deze laatste groep is vaak onzichtbaar en werkt na kantoortijden. Zij zorgen ervoor dat wij altijd in een schone en opgeruimde werkruimte komen. En als ik hoor dat sommigen al meer dan 30 jaar dit werk doen, zijn wij als gemeente dus op sommige vlakken een verdraaid goede werkgever.

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

Dat verdient waardering, maar ook aandacht: wat maakt dat mensen zo lang betrokken blijven, en wat kunnen wij daarvan leren voor de rest van de organisatie?

Het lijkt zo vanzelfsprekend om 30 jaar voor dezelfde werkgever te werken, maar dat is heden ten dage al lang niet meer zo. Daarom vinden wij het belangrijk om dat hier ook gewoon te benoemen.

Gelet op het flinke aantal informatieavonden is ook de ambtelijke staf druk geweest om ons van de juiste informatie te voorzien. Tegelijk merken wij dat de ruimte voor vragen soms beperkt voelt. Technische vragen mogen, maar zodra een vraag politiek lijkt, blijft beantwoording soms uit. Wij zouden graag zien dat er meer ruimte komt voor verduidelijkende vragen, juist zodat raadsleden hun controlerende taak zorgvuldig kunnen uitvoeren.

Filippus stelde de vraag: verstaat gij wat gij leest? Dat is een terechte vraag. Er komt veel op ons af en er wordt veel informatie aan ons toebedeeld. Daarom hopen wij dat wij ook de komende tijd de mogelijkheid houden om betere uitleg te krijgen wanneer wij vragen hebben.

Voorzitter,

Als we kijken naar de jaarrekening 2025, zien we een negatief resultaat van ruim 1,7 miljoen euro. Dat tekort wordt opgevangen uit de algemene reserve. Technisch kan en mag dat.

Maar daarmee is het probleem niet opgelost. Want achter deze cijfers zit een belangrijker signaal. De structurele kosten lopen op. Die worden doorgeschoven naar de komende jaren. Met andere woorden: de echte rekening ligt nog voor ons. En als wij nu niet ingrijpen, dan wordt die rekening straks niet alleen hoger, maar ook minder beïnvloedbaar.

Daarbij hoort ook eerlijkheid over het verschil tussen incidentele en structurele kosten. Voor het college kan het soms aantrekkelijk zijn om kosten als incidenteel te presenteren. Maar als wij nu al weten dat wij bepaalde kosten ieder jaar terugzien, dan moeten wij die ook structureel begroten. Niet incidenteel boeken omdat het dan uit een reserve kan worden

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

gehaald, maar eerlijk laten zien welke lasten jaarlijks terugkomen. Alleen dan voeren wij een begroting die klopt met de werkelijkheid.

Dat stelt ons de vraag, begroten wij wel realistisch genoeg?

Dat zien we ook bij investeringen. Als projecten pas over een paar jaar worden uitgevoerd, moeten we niet rekenen met de prijs van vandaag, maar met de prijs van morgen, inclusief inflatie, bouwkosten en risico's.

Voorzitter,

Wij begrijpen dat de gemeente momenteel werkt aan een andere manier van begroten en projectramingen. Met als doel om overschrijdingen, die nu soms richting de 30 procent gaan, terug te brengen naar maximaal 10 procent.

Dat vinden wij een goede ontwikkeling. Laten we hier scherp in blijven.

Niet achteraf bijramen, maar vooraf eerlijk rekenen.

Er wordt vooraf een bedrag genoemd, en daarna mag de markt daarop inschrijven. En dan zie je vaak dat bedragen opvallend dichtbij liggen, bij het vooraf, door de gemeente genoemde bedrag, zodat projecten uiteindelijk toch structureel duurder uitvallen.

Want de vraag is: begroten wij hier nog, of sturen wij onbedoeld zelf de duurdere uitkomst?

Daarom wil RBU dat de raad de komende jaren vaker de spreekwoordelijke thermometer in de gemeentelijke financiën steekt. Niet pas achteraf constateren dat budgetten zijn overschreden, maar tussentijds inzicht krijgen in kosten, risico's, planning, dekking en eventuele tegenvallers.

Alleen dan kan de raad haar controlerende taak goed uitvoeren en voorkomen dat problemen pas zichtbaar worden wanneer bijsturen nauwelijks nog mogelijk is.

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

Voorzitter,

Dan de grotere, risicovolle projecten. Denk aan projecten als de gemeentewerf, sporthal, havenkade, Port of Urk, OV-HUB, de ontsluiting en het wegennet rond Urk en de buitendijkse haven. Dat zijn projecten waar veel van verwacht wordt. Voor de ontwikkeling van Urk en voor de toekomst van ons dorp. Maar juist hier moeten we extra scherp zijn. Want dit zijn keuzes die jarenlang doorwerken in onze begroting.

Als de financiële ruimte er niet is, moeten we durven prioriteren. Eerst het noodzakelijke, daarna het wenselijke. En niet alles tegelijk. Want anders betalen we daar later alsnog de prijs voor.

Dat is ook de lijn die wij in ons verkiezingsprogramma hebben gekozen: geen prestigeprojecten, geen verspilling en geen plannen zonder duidelijke maatschappelijke of financiële opbrengst.

We staan financieel aan de vooravond van mogelijk toezicht. En wanneer dat werkelijkheid wordt, dan worden er harde keuzes gemaakt door iemand anders. Laten wij daarom zelf de moed hebben om keuzes te maken voordat ze voor ons gemaakt worden.

De tijd van schaven is voorbij. Daarom wordt het tijd om de kaasschaaf te vervangen door een scherp mes.

In dat licht heeft RBU ook bedenkingen bij de keuze voor een vierde wethouder. Waar de SGP zich in haar uitingen vaak profileert als een partij van financiële voorzichtigheid, sober bestuur en een terughoudende overheid, is het nu juist deze partij die twee wethouders levert.

In de algemene beschouwingen van 2025 was de titel 'O Urk let op uw Saeck. Gezien de tijd, mag ik u raden deze er nog eens op na te slaan. Wie zal dat betalen? Vroeg toen de heer De Borst zich af. Dat zou dan nu ook kunnen gelden voor de vierde wethouder. Kosten zijn bekend. Weet alleen niet of de eerdergenoemde 30% is meegenomen.'

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

De SGP schrijft in haar eigen verkiezingsprogramma dat publiek-private samenwerking kan helpen om meer woningen te bouwen met minder inzet van de eigen organisatie. RBU vraagt zich daarom af waarom diezelfde lijn van slimmer organiseren en doelmatiger werken niet wordt toegepast bij de inrichting van het college. Als de druk groot is, is de eerste vraag niet: wie komt erbij? De eerste vraag moet zijn: wat kan slimmer, eenvoudiger en doelmatiger met de bestaande capaciteit?

Wie zelf spreekt over een huishoudboekje op orde, zwarte cijfers, taakstellingen en “de hand op de knip”, moet ook bij de uitbreiding van het college langs diezelfde meetlat durven te gaan. Daarom vraagt RBU om een duidelijke onderbouwing vooraf: wat kost het, wat levert het op, waar is de dekking, en waarom kan dit niet met twee of drie wethouders?

Ook binnen de organisatie zien we spanning.

Er is sprake van voordeel op openstaande vacatures, terwijl de externe inhuur fors hoger uitvalt dan begroot. Dan is de vraag: hebben we grip op onze eigen organisatie?

Want een vacature die niet wordt ingevuld, maar wel via duurdere inhuur wordt opgelost, is geen besparing, maar een verschuiving van kosten.

Daarbij moeten wij ook eerlijk durven kijken naar de mogelijkheden van digitalisering, automatisering en kunstmatige intelligentie. In het bedrijfsleven wordt voortdurend gezocht naar manieren om slimmer te werken, processen te vereenvoudigen en met minder inzet hetzelfde of zelfs meer te bereiken.

RBU wil hiermee niet zeggen dat technologie mensen moet vervangen waar persoonlijk contact nodig is. Juist bij inwoners, zorg, vergunningen en dienstverlening blijft de menselijke maat belangrijk. Maar aan de achterkant van de organisatie moeten wij wel kritisch kijken waar digitalisering, robotisering of AI, kan helpen om administratieve druk te verlagen, externe inhuur te beperken en bestaande medewerkers beter in te zetten op werk waar hun kennis en oordeel echt nodig zijn.

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

In het sociaal domein zien we een vergelijkbare ontwikkeling. Betrokken organisaties en goede initiatieven, dat erkennen wij. Maar als raad moeten wij ook blijven kijken naar de financiële kant. Wat levert het op? Voor wie? En voorkomt het daadwerkelijk kosten, of verplaatst het ze?

Laten we beginnen bij processen die te zwaar zijn opgetuigd voor het probleem dat voorligt. Als voor een beperkte aanpassing, zoals een paar extra parkeerplaatsen bij een sportschool, meer dan vier medewerkers nodig zijn voor twee handtekeningen, dan moeten wij ons afvragen of dat doelmatig is. En als bij een hoorzitting over een verhuurd object zes extra personen aanschuiven, waarvan vier extern ingevlogen zijn, dan moeten wij ons afvragen of de omvang van het proces nog in verhouding staat tot het onderwerp.

Als een moeder met haar zoon van 15 jaar aanklopt voor jeugdzorg en vervolgens tegenover meer dan 10 professionals en ambtenaren komt te zitten, waarvan zij de helft niet eens kennen, dan moeten wij eerlijk durven vragen, of dit het gezin daadwerkelijk helpt.

Hierin missen wij het Urker DNA: nuchter, praktisch, dichtbij en gericht op oplossingen.

We durven als gemeente een sportschool, gewoon een dwangsom van 20000 euro te sturen, terwijl aan een oplossing gewerkt wordt, toch moeten de deuren dicht. Geen inkomsten, meer stress in het gezin en mogelijkheid van faillissement. Waar is onze coulance? Het ergste is nog dat iemand van bovengenoemde zaken, mij belde en zei; Ik bel jou, omdat ik geen contacten of ingangen c.q. kruiwagen heb op het gemeentehuis. Ik vind dat een trieste zaak.

Onze burgers wonen, naar horen en zeggen, nog steeds in het goedkoopste dorp van de provincie. Maar dat mag nooit een vrijbrief worden om de lasten steeds verder te verhogen. De burger wordt door den haag al genoeg uitgeknepen.

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

Neem nu de reactie van onze wethouder, dat wij voor slechts 2 procent verhoging nog steeds in een mooi Urk kunnen wonen. Maar laten we eerlijk zijn: die 2 procent komt boven op de inflatiecorrectie.

Met een voedselbank en inmiddels ook een mamabank rijker, of moet ik zeggen armer, moeten wij ons afvragen: tot hoever kunnen we gaan?

Voorzitter,

Urk groeit.

En daar mogen we trots op zijn. Meer groei vraagt om duidelijke en heerlijke spelregels.

Doorgaan met doorschuiven, bijramen en reserves aanspreken is uiteindelijk ook geen oplossing. Sterker nog: dat brengt ons dichterbij het punt waarop wij de regie verliezen.

Voor RBU is de lijn helder: rechtvaardig waar het moet, betrokken waar het kan, realistisch begroten, grip op kosten en eerlijk zijn over wat we wel en niet kunnen betalen.

Voorzitter,

Financiële voorzichtigheid betekent niet dat wij stil moeten zitten. Het betekent dat wij scherper moeten kiezen. Wonen is voor RBU zo'n onderwerp waar wachten geen optie is. Jongeren, starters, gezinnen en ouderen moeten op Urk kunnen blijven wonen.

Modulaire bouw, tijdelijke woningen waar dat verantwoord kan, tiny houses en appartementen voor starters en ouderen moeten bespreekbaar zijn. Ook hoger bouwen mag geen taboe zijn, zolang dit zorgvuldig wordt ingepast en bijdraagt aan betaalbare woningen voor onze eigen inwoners.

Voor RBU moet bij woningbouw één uitgangspunt steeds vooropstaan: betaalbaar bouwen. Dat vraagt dat wij bij ieder project vooraf kritisch kijken naar de voorwaarden die wij als gemeente zelf stellen. Zijn die eisen echt

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

nodig voor woongenot, leefbaarheid en een goede omgeving, of maken zij projecten vooral duurder, trager en kleiner?

RBU wil niet bouwen zonder kwaliteit. Maar kwaliteit is niet hetzelfde als stapelen van wensen. In een tijd van woningnood moet de eerste vraag zijn: hoe realiseren wij in een gebied zoveel mogelijk betaalbare woningen, op een manier die goed blijft voor bewoners en omgeving?

Daarom wil RBU de komende raadsperiode extra aandacht voor een nuchtere toets op betaalbaar bouwen. Niet pas aan het einde constateren dat een project te duur is geworden, maar aan de voorkant kiezen voor eenvoud, doelmatigheid en snelheid. RBU heeft daar concrete ideeën over en brengt die graag in bij het raadswerk.

Bij woningtoewijzing moet de basis eerlijk en uitlegbaar zijn. Een groot deel van de beschikbare betaalbare woningen moet ten goede komen aan mensen op de wachtlijst. Daarnaast kan er ruimte blijven voor echte spoedgevallen. Binnen die spoedruimte moet de ruimte voor nieuwkomers of statushouders, liever niet, zo klein mogelijk zijn en alleen worden benut wanneer dit wettelijk noodzakelijk is. Urker jongeren en gezinnen mogen niet telkens achteraan staan.

Een ander onderwerp dat RBU nadrukkelijk op de agenda wil zetten is grafrust. Begraven raakt aan verdriet, geloof, familie en waardigheid. Wij vinden het hard wanneer mensen in hun leven een of meerdere keren voor de keuze komen te staan: opnieuw betalen of anders ruimen. Vroeger kende Urk eeuwigdurende grafrust. Wij begrijpen dat kosten en ruimte vragen oproepen, maar de huidige termijn voelt voor veel inwoners te kort.

Daarom willen wij onderzoeken of verlenging van grafrust naar bijvoorbeeld 100 jaar mogelijk is, en welke barmhartige oplossing daarbij past. Laten we met elkaar het lef hebben om te stellen dat pas de derde generatie met deze emotionele beslissing geconfronteerd wordt.

Hier dienen wij straks een motie voor in.

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

Ook op het gebied van handhaving wil RBU terug naar de menselijke maat. Wij zijn niet tegen controles. Waar de openbare orde, veiligheid of leefbaarheid in het geding is, moet worden opgetreden. Maar het huidige beleid rond besloten bijeenkomsten in eigen bedrijfspanden is wat ons betreft te ver doorgeschoten.

Wat ooit bedoeld was om illegale barren en echte overlast tegen te gaan, is in de praktijk doorgeslagen naar controle op hardwerkende ondernemers en inwoners die in hun eigen pand een besloten bijeenkomst houden.

Dat geldt niet alleen voor bijeenkomsten van jongeren in het industriegebied, maar ook voor burgers die bijvoorbeeld een verjaardag of andere besloten bijeenkomst houden in hun eigen bedrijfspand. Ondernemers en eigenaren moeten binnen redelijke grenzen weer baas in eigen huis zijn.

Ook hier dienen wij straks een motie voor in.

De inzet van handhaving moet vooral liggen op plekken waar de echte problemen ontstaan: bij drugsoverlast en drugshandel, bij rellende jeugd, bij overlast rond het uitgaansleven en bij situaties op de openbare weg waar veiligheid en openbare orde daadwerkelijk onder druk staan. Kortom: wel toezicht op wat buiten gebeurt en waar inwoners of ondernemers overlast ervaren, maar geen onnodige controles achter de deur van iemands eigen pand.

Voorzitter,

Er is voor onze jeugd te weinig plek om elkaar op een normale, veilige en aantrekkelijke manier te ontmoeten. Als er onvoldoende uitgaansgelegenheden en sociale voorzieningen zijn, dan duwen wij jongeren, onbedoeld richting plekken waar wij ze juist niet willen hebben: achteraf, op straat, onder overkappingen of in situaties die al snel als ongewenst of illegaal worden bestempeld.

RBU vindt dat wij niet alleen moeten handhaven op de gevolgen, maar ook eerlijk moeten kijken naar de oorzaak. Urk is een groeiende gemeente met

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

een jonge bevolking. Daar horen voorzieningen bij die passen bij deze tijd en bij de omvang van onze gemeenschap.

Daarbij ligt er wat RBU betreft een kans op de haven. Wij hebben daar misschien wel het duurste stukje parkeerterrein van Nederland. Laten wij onderzoeken of een herinrichting van dat gebied mogelijk is, op een manier die recht doet aan onze jeugd, onze ondernemers, onze industrie, onze haven en de uitstraling van Urk. Niet alleen parkeren, maar een gebied waar voorzieningen samenkomen, waar levendigheid ontstaat en waar Urk ook economisch sterker van kan worden.

Hier is lef voor nodig en toekomstvisie.

Op deze manier vraagt RBU niet om een blanco gemeentelijke investering, maar om een serieus onderzoek naar een plan dat voorzieningen voor onze jeugd, versterking van de havenomgeving en financiële haalbaarheid met elkaar verbindt.

Kuppian, Schoteltje, we zijn er blij mee en er is zeker een doelgroep die iets wil onder de naam het Slukkien.

Voorzitter, ik kom tot een afronding,

Wij hebben het vanavond gehad over cijfers, keuzes en verantwoordelijkheden. Maar uiteindelijk gaat het niet alleen om geld of beleid. Het gaat om hoe wij met elkaar omgaan. Juist in financieel moeilijke tijden moeten wij rechtvaardig blijven, maar rechtvaardigheid vraagt ook eerlijkheid. Wie alles wil blijven doen, terwijl het geld er niet is, schuift de pijn vooruit naar inwoners, ondernemers en volgende generaties.

Iedere zondagmorgen plaatst ambtsgenoot Jan Loosman op Facebook een inspirerend gedicht van Frits Deubel.

Met een van deze gedichten wil ik afsluiten.

De titel is: Wat doe IK?

RBU – Rechtvaardig & Betrokken Urk

Er zal altijd liefde zijn, als we zelf de liefde dragen. Met een vriendelijk gebaar, anderen helpen, troosten en schragen.

Er zal altijd vrede zijn, als we zelf de palmen spreiden. Naasten met een zachte hand naar de groene weiden leiden.

Er zal altijd blijdschap zijn, als wij vreugdevol getuigen. Met een opgewekt gemoed ons voor 's Heren grootheid buigen.

Er zal altijd hoop, geloof op de aarde ingang vinden. Als wij de vermoeide mens met het Vaderhart verbinden.

Vrede, liefde, hoop, geloof zal je blijvend zelf aandragen. Dat geeft meer bevrediging dan het van anderen te vragen.

Dank u wel.

Wij willen het college concreet de volgende vragen voorleggen:

1. Financiële grip en bijsturing

Hoe gaat het college ervoor zorgen dat de raad bij grote projecten, aanbestedingen en kwetsbare budgetten eerder en concreter inzicht krijgt in kosten, risico's, planning, dekking en mogelijke overschrijdingen, zodat bijsturen nog mogelijk is?

2. Vierde wethouder en structurele kosten

Wat zijn de totale structurele kosten van een vierde wethouder, inclusief ondersteuning, faciliteiten en ambtelijke belasting, en welke concrete meerwaarde levert deze uitbreiding op ten opzichte van werken met twee of drie wethouders?

3. Externe inhuur, vacatures en slimmer werken

Kan het college per afdeling inzichtelijk maken welke vacatures openstaan, hoeveel externe inhuur wordt ingezet, waarom die inhuur nodig is, wat dit kost, en waar digitalisering, automatisering of AI kan helpen om werk slimmer te organiseren en inhuur te beperken?

4. Betaalbaar bouwen

Is het college bereid om bij ieder nieuw woningbouwproject vooraf een betaalbaarheidstoets toe te passen, waarbij kritisch wordt gekeken of gemeentelijke eisen zoals parkeernormen, beeldkwaliteit, inrichting, bouwhoogtes, woningtypes en procedures betaalbaar bouwen onnodig duurder, trager of kleiner maken?

5. Menselijke maat in beleid en handhaving

Is het college bereid om beleid, regels en handhaving opnieuw te toetsen aan de menselijke maat, zodat handhaving zich richt op echte overlast, veiligheid en openbare orde, en niet op onnodige meldplichten, controles of procedures die inwoners, ondernemers en het ambtelijk apparaat onnodig belasten?